

Vocht en voeding in de laatste levensfase

Locatie Purmerend/Volendam

Vocht en voeding in de laatste fase van het leven

Wanneer iemand in de laatste fase van zijn leven komt, is er steeds minder behoefte aan eten en drinken. Het kan voor naasten en mantelzorgers moeilijk zijn met deze situatie om te gaan. Dat is begrijpelijk en normaal. In deze folder vindt u informatie, tips en adviezen die u hierbij kunnen ondersteunen.

In de laatste fase van het leven moet het aanbod van voeding en vocht afgestemd zijn op de afnemende lichaamsfuncties. Als het lichaam zieker wordt en verder achteruitgaat, gaan de organen minder goed werken. Het lichaam kan steeds minder goed voedsel verteren.

Verminderen en stoppen met eten en drinken zijn een natuurlijk onderdeel van het stervensproces. De patiënt zal in deze fase geleidelijk aan steeds minder gaan eten en drinken. Het hongergevoel en ook het verlangen om te drinken neemt geleidelijk af.

De patiënt

De patiënt lijkt meestal minder moeite te hebben met het stoppen van eten en drinken dan de naasten. Geleidelijk aan verliest de patiënt de interesse in eten en in tweede instantie ook in drinken. Het patroon kan wisselend zijn. Een patiënt die al een paar dagen vrijwel niet meer eet, kan plotseling toch weer met kleine hoeveelheden beginnen. Omdat er nu minder wordt gedronken, zal er ook minder urineproductie zijn.

Voedsel en vocht hebben een sterk symbolische waarde. Het is prettig als er goed voor je wordt gezorgd of als je deze zorg aan iemand kan verlenen. Maar teveel nadruk op eten en drinken kan een belasting vormen als de patiënt dat niet meer wil of kan. Het wegnemen van de druk om niet meer te hoeven eten of ervoor te zorgen, kan bevrijdend werken.

Versterven is het bewust afzien van het gebruik van voeding en vocht met het doel de dood niet uit te stellen. Bij versterving ligt het accent op de beslissing van de patiënt. Wanneer iemand bijna niets meer eet, vormt het lichaam bepaalde stoffen. Door deze stoffen, ketonen, kan de patiënt zich licht en behaaglijk gaan voelen. Het angstgevoel wat mensen rond het sterven kunnen hebben, vermindert hierdoor.

Naasten en mantelzorgers

De naasten van de patiënt spelen een belangrijke rol in deze laatste fase. Bij sufheid en verwardheid is de patiënt zelf niet goed meer in staat om keuzes te maken en is hulp nodig. Voor naasten is het niet meer eten en drinken een duidelijk teken van achteruitgang. Voeding en vocht zijn een teken van leven. Vooral als naasten nog niet kunnen accepteren dat de patiënt gaat overlijden, kunnen zij de patiënt aansporen voeding, dieetpreparaten en drinkvoeding te gebruiken en aandringen op toediening van vocht: 'De patiënt moet eten, anders gaat hij dood'. Het eten op moeten geven kan gevoelens van machteloosheid versterken. Naasten kunnen de gedachte hebben dat het gebruik van voeding en vooral van vocht de patiënt kan behoeden voor een nare dood.

'De patiënt gaat niet dood omdat hij niet meer eet of drinkt, maar eet of drinkt niet omdat hij doodgaat.'

Men wil graag iets doen, het gevoel hebben alles te hebben gedaan. Het zorgen voor hapjes en drankjes wordt ervaren als een bijdrage aan zorg en teken van aandacht.

Wat kunt u zelf doen?

Wat u zelf kunt doen hangt van de situatie af. De volgende ideeën kunnen u daarbij helpen:

- Houd de mond vochtig en schoon wanneer uw naaste dit niet meer zelf kan.
- Neem iets mee wat uw naaste lekker vindt. Verwacht niet dat alles opgaat: het kan zijn dat uw naaste er uiteindelijk toch geen trek in heeft of na een hapje al genoeg heeft.
- Vermijd discussie en steun in zijn of haar beslissingen, ook als die moeilijk te begrijpen zijn.
- Samen zijn is belangrijk. U kunt bijvoorbeeld samen naar muziek luisteren of herinneringen ophalen. Of alleen elkaars hand vasthouden en samen stil zijn.
- In deze ingrijpende situatie bestaat de mogelijkheid om voor een vertrouwelijk gesprek een beroep te doen op de geestelijk verzorger. Hierbij speelt al dan niet het persoonlijke geloof een rol maar kan het gaan over het afscheid moeten nemen, kwaliteit van leven, autonomie, zelfbeschikking, de vraag naar de zin van het ziek

zijn en de vraag naar de zin van het leven. Vraag naar de mogelijkheden bij de verpleegkundige van uw afdeling.

Bron

Vogel J et al. Handboek Voeding bij kanker
De Tijdstroom 2012, Utrecht

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Locatie Enkhuizen

Molenweg 9b
1601 SR Enkhuizen
T. 0228 312 345

Locatie Hoorn

Maelsonstraat 3
1624 NP Hoorn
T. 0229 257 257

Locatie Purmerend

Waterlandlaan 250
1441 RN Purmerend
T. 0299 457 457

Locatie Volendam

Heideweg 1b
1132 DA Volendam
T. 0229 257 500

Postbus 600, 1620 AR Hoorn

www.dijklander.nl
info@dijklander.nl

WLZ-01368-NL 10 december 2020